

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 415/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Dudíťa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Evou Fúköovou, advokátkou, Hviezdoslavova 3, Rimavská Sobota, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obo/5/2023 z 25. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 28. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.
2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa ako žalobkyňa pôvodne podanou žalobu proti správcovi konkurznej podstaty domáhala vylúčenia nehnuteľnosti – polovice rodinného domu nachádzajúceho sa v katastrálnom území Rimavská Sobota zo súpisu konkurznej podstaty úpadcu. Vedomosť o spornom zápise sťažovateľka ako bývalá manželka úpadcu nadobudla po zverejnení inzercie v Gemerských zvestiach z 24. januára 2018.
3. Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 36K/20/1996 z 22. júna 1999 a uznesením z 28. februára 2018 krajský súd uložil sťažovateľke, aby v lehote do 30 dní od doručenia uznesenia podala žalobu o vylúčenie nehnuteľného majetku – rodinného domu zapísaného v súpise konkurznej podstaty úpadcu [REDAKOVANÉ] – [REDAKOVANÉ] „v konkurze“ proti správcovi konkurznej podstaty. Z uznesenia súčasne vyplynulo, že v súpise

konkurznej podstaty úpadcu je zapísaná nehnuteľnosť (rodinný dom) ako celok (nielen polovica rodinného domu), a preto sťažovateľka sa opravou pôvodne podanej žaloby domáhala vylúčenia rodinného domu z konkurznej podstaty ako celku.

4. Sťažovateľka uplatnený nárok odôvodnila tým, že výhradne sama bola stavebníčkou rodinného domu, stavba bola realizovaná len z finančných zdrojov, ktoré získala darom od svojej rodiny, čo potvrdil i samotný úpadca, a preto rodinný dom nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov a správca konkurznej podstaty úpadcu tak nemal legitímne oprávnenie na zápis rodinného domu do súpisu vecí patriacich do konkurznej podstaty.

5. Po rozsiahlom dokazovaní krajský súd rozsudkom sp. zn.41Cbi/1/2018 zo 16. júna 2021 určil, že rodinný dom zapísaný v súpise majetku úpadcu nepatrí do konkurznej podstaty úpadcu a správca konkurznej podstaty je povinný ho z konkurznej podstaty úpadcu vylúčiť. Proti rozsudku krajského súdu podala odvolanie žalovaná (nová správkyňa konkurznej podstaty, pozn.). Najvyšší súd uznesením č. k. 5Obo/7/2021-321 z 27. apríla 2022 rozsudok krajského súdu č. k. 41Cbi/1/2018-251 zo 16. júna 2021 v znení opravného uznesenia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

6. Krajský súd po vrátení veci a doplnení dokazovania rozsudkom sp. zn. 41Cbi/1/2018 z 19. apríla 2023 určil, že rodinný dom v jednej polovici nepatrí do konkurznej podstaty úpadcu a žalovaná je povinná ho v tejto časti z konkurznej podstaty vylúčiť. Vo zvyšku súd žalobu zamietol.

7. Sťažovateľka podala proti druhému rozsudku krajského súdu odvolanie (proti výrokom II a III).

8. Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím rozsudok krajského súdu č. k. 41Cbi/1/2018-412 z 19. apríla 2023 v napadnutej zamietajúcej časti a v súvisiacom výroku o náhrade trov konania potvrdil.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka považuje rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Obo/5/2023 z 25. apríla 2024 za arbitrárne a prekvapivé rozhodnutie popierajúce pravidlá formálnej a právnej logiky. Podľa sťažovateľky napadnutým rozhodnutím došlo k vážnemu zásahu do jej základných práv a slobôd garantovaných ústavou, predovšetkým došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces a vlastníckeho práva.

10. Podľa sťažovateľky najvyšší súd v odôvodnení rozsudku interpretoval normy práva formálne, bez hlbšieho oboznámenia sa so skutkovým stavom, čo je v príkrom rozpore s princípmi spravodlivosti a je ústavne nesúladne.

11. Najvyšší súd nesprávne, ústavne nekonformným spôsobom interpretoval vnútroštátne právne normy, najmä § 143 Občianskeho zákonníka, čo malo za následok nesprávnu a nedôvodnú aplikáciu § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka na daný prípad, pretože v prípade sťažovateľky nemohlo dôjsť k faktickému vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov v prípade stavby rodinného domu, keďže rodinný dom nikdy nepatrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a tak ani nemal byť zapísaný do konkurznej podstaty úpadcu.

12. Sťažovateľka je uzrozumená s tým, že v prípade nehnuteľných vecí patriacich do BSM márne uplynutie trojročnej lehoty zakladá nevyvrátiteľnú právnu domnienku vzniku podielového spoluvlastníctva bývalých manželov s rovnosťou podielov, avšak jedným z predpokladov vyporiadania BSM spôsobom *ex lege* podľa § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka je skutočnosť, že musí ísť o majetok, ktorý tvoril predmet bezpodielového spoluvlastníctva, čo nebol prípad sťažovateľky, na čo odvolací súd neprihliadal a bez logického odôvodnenia a opory v predložených dôkazoch aplikoval nesprávnu právnu normu.

13. Žalovaná ani predchádzajúci správca konkurznej podstaty v konaní neprodukovali taký dôkaz, ktorý by dôvodil oprávnenosť ich postupu pri zápise rodinného domu do súpisu majetku konkurznej podstaty úpadcu, naproti tomu sťažovateľka zastáva názor, že predloženými dôkazmi uniesla v konaní dôkazné bremeno, čo zakladalo dôvod na vyhovie jej žalobe v plnom rozsahu.

14. Sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie vzhľadom na skutočnosť, že produkovala množstvo relevantných dôkazov, za extrémne jednostranné, nespravodlivé, vydané bez opory vo vykonanom dokazovaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) potvrdzujúcim rozsudkom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v konaní o vylúčenie majetku (rodinného domu) zo súpisu konkurznej podstaty úpadcu.

16. Ústavný súd dopytom na krajskom súde zistil, že rozsudok najvyššieho súdu napadla sťažovateľka dovolaním, ktoré bolo krajskému súdu doručené 30. júla 2024.

17. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľky vychádzal ústavný súd z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04)].

18. Rešpektujúc už zmienený princíp subsidiarity, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd je nepochybne tým orgánom právnej ochrany základných práv a slobôd, ktorý bude oprávnený posúdiť námietky sťažovateľky týkajúce sa zákonne aj ústavne súladného právneho posúdenia zásahov do jej práv, a to na základe uplatneného mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania).

19. Podaním dovolania, ako aj podaním tejto ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vytvorila sťažovateľka stav, keď by o tej istej veci mali súbežne rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací a ústavný súd. V podmienkach právneho štátu, ktorý rešpektuje princíp právnej istoty,

však takýto stav nie je ústavne aprobovateľný, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí.

20. K otázke konkurencie dovolania a ústavnej sťažnosti zaujal ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane právny názor, ktorý bol do dôsledkov vysvetlený v uznesení ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 404/2022 zo 6. septembra 2022 (publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 84/2022) v znení: I. Nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, preto posledná veta § 124 zákona ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní, je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde). II. V prípade podania dovolania (iného opravného prostriedku) a súčasne, resp. pred rozhodnutím v tomto opravnom konaní aj ústavnej sťažnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie; to nebráni postupu podľa druhého odseku bodu I (obdobne IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

21. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (obdobne IV. ÚS 47/2022, IV. ÚS 170/2022).

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu